

Rökning i Islam

En islamisk rättslig analys om rökning, dess skadlighet och dom enligt sharia

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn)

Inledning

Rökning är ett av vår tids mest utbredda problem. Miljontals muslimer världen över röker dagligen, trots att allt fler islamiska lärde har kommit fram till att rökning är haram – förbjudet enligt islamisk lag. Denna artikel undersöker den islamiska domen om rökning utifrån Koranen, Profetens (frid vare med honom) traditioner (hadither) och samtida lärdes utlåtanden.

Vad betyder Haram?

Inom islamisk rättslära (fiqh) innebär haram att något är absolut förbjudet. Den som utför en haram handling begår en synd och kan hållas ansvarig inför Allah på Domedagen. Bland de fem kategorier som islamisk lag delar in handlingar i – wajib (obligatoriskt), mustahabb (rekommenderat),

mubah (tillåtet), makruh (ogillat) och haram (förbjudet) – är haram den allvarligaste negativa kategorin.

De flesta samtida lärde klassificerar rökning som antingen haram eller makruh tahriman (starkt ogillat, nära haram), med en majoritet som lutar åt haram.

Koranens grunder för förbudet mot rökning

Koranen nämner inte rökning explicit – tobak var okänt i den arabiska världen under Profetens tid. Däremot innehåller Koranen tydliga principer som de lärde använder för att fastslå att rökning är haram:

Förbudet mot att skada sig själv

”Och slösa inte bort [ditt liv och din egendom] på ett fördärvbringande sätt. Gud älskar inte dem som slösar bort Hans gåvor.”

— Koranen, Surah Al-Isra (17:26-27)

Rökning är vetenskapligt bevisad orsak till lungcancer, hjärt-kärlsjukdomar, stroke, KOL och en lång rad andra dödliga sjukdomar. Att medvetet utsätta sin kropp för dessa skador anses av lärde vara en form av självdestruktion som strider mot islams princip om bevarandet av liv (hifz al-nafs).

Förbudet mot att öda bort egendom

”Och ge inte de sinnessvaga det av er egendom som Gud har gjort till ert uppehälle.”

— Koranen, Surah An-Nisa (4:5)

Islamisk ekonomisk etik betonar att man inte slösar bort sina tillgångar på skadliga eller onödiga ting. Pengar som spenderas på cigaretter – som skadar hälsan, inte ger näring och inte tjänar ett nyttigt syfte – betraktas som israf (slöseri), vilket är förbjudet i islam.

Förbudet mot det som är skadligt (khabith)

”Han tillåter dem det goda och rena (tayyibat) och förbjuder dem det onda

och skadliga (khaba'ith).”

— Koranen, Surah Al-A'raf (7:157)

Denna vers beskriver Profetens (frid vare med honom) uppdrag att tillåta det goda och förbjuda det skadliga. Lärde tillämpar denna princip direkt på rökning: tobaksrök innehåller över 7 000 kemiska föreningar, varav minst 250 är skadliga och 70 cancerframkallande. Rökning kvalificerar därmed som khabith - något skadligt och orent.

Skyldigheten att bevara kroppen

”Och döda inte er själva. Gud är sannerligen barmhärtig mot er.”

— Koranen, Surah An-Nisa (4:29)

Denna vers tolkas i vid mening - inte enbart som ett förbud mot självmord, utan som en allmän föreskrift att inte förstöra sin kropp eller hälsa. Kroppen är en amanah (förtroende) från Allah och ska vårdas väl.

Profetens ﷺ vägledning

Profeten Muhammad (frid och välsignelse vare med honom) lämnade efter sig ett rikt arv av hadither (uttalanden och handlingar) som formar islamisk etik och lag. Även om tobak var okänt under hans tid, innehåller hans lära principer som direkt är tillämpbara på rökning:

La darar wa la dirar - Ingen skada

”Det ska inte finnas skada [för sig själv] och inte heller orsaka skada [för andra].”

— Profeten Muhammad ﷺ - Hadith rapporterad av Ibn Majah (nr 2341) och Ahmad

Denna hadith är en av islams mest fundamentala rättsliga principer och kallas principen om la darar wa la dirar. Den förbjuder muslimer att skada sig själva eller andra. Rökning skadar rökarens egna lungor och hjärta, och passiv rökning drabbar även icke-rökare i omgivningen - inklusive barn och gravida. Hadith-lärde som Sheikh Ibn Baz och Sheikh al-Uthaymin har båda hänvisat till denna hadith som grund för förbudet mot rökning.

Profetens förbud mot gift och förstörelse

”Varje berusande dryck är förbjuden.”

— Profeten Muhammad (ﷺ) – Sahih al-Bukhari och Muslim

Även om denna hadith primärt handlar om alkohol, använder lärde den som analogibas (qiyas) för alla beroendeframkallande substanser. Nikotin är ett av de mest beroendeframkallande ämnen som finns – jämförbart med heroin och kokain i beroendegrad. Att ta cigaretter till ett beroende som är svårt att bryta anses strida mot islams krav på frihet från beroendeskap.

3.3 Profetens ord om kroppen som ett förtroende

”Din kropp har rättigheter över dig.”

— Profeten Muhammad (ﷺ) – Sahih al-Bukhari (nr 1975)

Profeten underströk att kroppen är ett förtroende från Allah och att muslimer är skyldiga att ta hand om sin hälsa. Att medvetet orsaka sin kropp långsiktig skada genom rökning ses som ett brott mot denna skyldighet.

3.4 Förbudet mot illaluktande ting i moskéer

”Den som ätit vitlök eller lök ska hålla sig borta från vår moské.”

— Profeten Muhammad (ﷺ) – Sahih al-Bukhari (nr 853)

Lärde argumenterar att om Profeten förbjöd att störa de bedjande med lukten av vitlök – ett i sig tillåtet livsmedel – så är det ännu mer motiverat att förbjuda tobaksrök som är skadlig och kraftigt illaluktande. Denna hadith används som stöd för att rökande muslimer inte bör komma till bön med tobakslukt.

Samtida lärdes utlåtanden

Sheikh Ibn Baz (f. 1910, d. 1999)

Abd al-Aziz ibn Baz, tidigare ordförande för Rådet för Högre Lärde i Saudiarabien och en av 1900-talets mest inflytelserika islamiska lärde, utfärdade en fatwa (rättsligt utlåtande) om att rökning är haram. Han

grundade sitt ställningstagande på:

- Rökning förstör hälsan, vilket bryter mot skyldigheten att bevara liv.
- Rökning är ett slöseri med pengar på det som skadar.
- Nikotinberoende är oförenligt med islamisk frihet.

Källa: Majmu al-Fatawa, Sheikh Ibn Baz, vol. 10, sid. 44-47

Sheikh Muhammad ibn Salih al-Uthaymin (f. 1929, d. 2001)

En annan av Saudiarabiens mest respekterade lärde, Sheikh al-Uthaymin, var lika kategorisk:

”Rökning är haram av många anledningar: det skadar kroppen, slösar bort egendom, och den rökande stör de änglar och muslimer som omger honom med den motbjudande lukten.”

— **Sheikh Muhammad ibn Salih al-Uthaymin - Majmu Fatawa wa Rasail, vol. 11**

Källa: Majmu Fatawa wa Rasail al-Uthaymin, vol. 11, sid. 156

Den Permanenta kommittén för Islamisk Forskning och Fatwa (Saudi-Arabien)

Denna högnivåkommitté, som samlar Saudiarabiens högsta religiösa auktoriteter, utfärdade en fatwa (nr 9/2) som fastslår:

”Rökning är haram eftersom det skadar kroppen och utgör ett slöseri med egendom. Det faller under förbudet i Koranen mot israf (slöseri) och under principen om la darar (ingen skada).”

— **Permanent kommittén för Islamisk Forskning och Fatwa, Fatwa nr 9/2**

Källa: Al-Fatawa al-Kulliyaa lil-Lajnat al-Da’ima, Saudiarabien

Dar al-Ifta al-Misriyya (Egypten)

Egyptens officiella islamiska rättsorgan, Dar al-Ifta, har klassificerat rökning som haram och utfärdat upprepade fatwor som förbjuder det. De betonar särskilt den vetenskapliga dokumentationen av tobakens skadliga effekter som avgörande bevis.

Källa: Dar al-Ifta al-Misriyya, Fatwa om tobak och rökning, 2000-talet

Islamiska Världsförbundet (Rabitat al-Alam al-Islami)

Vid en konferens i Mecca 1978 utfärdade Islamiska Världsförbundet en resolution om tobaksrökning:

”Rökning är islamiskt förbjuden (haram) utifrån principen att varje ting som skadar kroppen och sinnet är förbjudet, och utifrån förbudet mot israf (slöseri) och darar (skada).”

— Islamiska Världsförbundet, Resolution om Tobak, Mecca 1978

Källa: Rabitah al-Alam al-Islami, resolutioner från Fiqh-akademin, Mecca

Passiv rökning – skada på andra

En viktig aspekt som lärde lyfter fram är att rökning inte bara skadar rökaren själv, utan även de som befinner sig i närheten. Passiv rökning orsakar:

- Lungcancer hos icke-rökare
- Astma och luftvägssjukdomar hos barn
- Komplikationer vid graviditet
- Hjärt- och kärlsjukdomar hos omgivningen

Att utsätta oskyldiga – inklusive ens egna barn – för tobaksrök strider direkt mot hadith-principen om la darar wa la dirar. Lärde är eniga om att rökning i närheten av barn eller i gemensamma utrymmen är synnerligen allvarligt från islamisk synpunkt.

Att sluta röka – en islamisk skyldighet

Islamiska lärde betonar att den muslim som röker är skyldig att sträva efter att sluta. Tawbah (ånger och omvändelse) innefattar att man upphör med syndiga handlingar. Sheikh Ibn Baz skriver:

”Det är obligatoriskt för rökaren att sluta röka och söka hjälp hos Allah.

Den som söker sig bort från synden med uppriktigt hjärta, Allah ger honom en utväg.”

— Sheikh Ibn Baz – Fatwasamling, vol. 10

Profeten ﷺ sa även:

”Håll fast vid det som gagnar dig, sök hjälp av Allah och ge inte upp.”

— Profeten Muhammad ﷺ – Sahih Muslim (nr 2664)

Sammanfattning

Rökning är haram i islam baserat på:

- Koranens förbud mot självskada och slöseri (Surah 2:195, 4:29, 7:157, 17:26-27)
- Profetens princip om la darar wa la dirar – ingen skada på sig själv eller andra
- Fatwor från de högsta islamiska auktoriteterna i Saudiarabien, Egypten och Mecca
- Vetenskapliga bevis på tobakens destruktiva effekter på hälsa och liv
- Skadan på tredje part, inklusive familjemedlemmar och barn

Den muslimska gemenskapen uppmanas att söka kunskap, stödja dem som vill sluta röka och sprida medvetenhet om islams klara ståndpunkt i denna fråga. Må Allah (SWT) ge oss styrka att följa Hans vägledning och bevara de liv och den hälsa Han har anförtrott oss.

Källförteckning

Koranen, Surah Al-Baqarah (2:195), An-Nisa (4:5, 4:29), Al-Araf (7:157), Al-Isra (17:26-27).

Ibn Majah, Sunan Ibn Majah, Hadith nr 2341 (La darar wa la dirar).

Al-Bukhari, Sahih al-Bukhari, Hadith nr 853 och 1975.

Muslim, Sahih Muslim, Hadith nr 2664.

Ibn Baz, Abd al-Aziz. Majmu al-Fatawa, vol. 10, sid. 44-47. Dar al-Watan, Riyadh.

Al-Uthaymin, Muhammad ibn Salih. Majmu Fatawa wa Rasail, vol. 11, sid. 156. Dar al-Watan, Riyadh.

Al-Lajnat al-Da'ima lil-Buhuth al-Ilmiyya wal-Ifta. Fatwa nr 9/2. Saudiarabien.

Dar al-Ifta al-Misriyya. Fatwa om tobak. Kairo, Egypten.

Rabitah al-Alam al-Islami. Resolution om tobak. Mecca, 1978.

Världshälsoorganisationen (WHO). Tobacco Fact Sheet. Geneva, 2023.

اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

(O Allah, hjälp oss att minnas Dig, tacka Dig och dyrka Dig på bästa sätt)